

OPONENTNÍ POSUDEK

Univerzita Pardubice
Fakulta restaurování

Předmět posudku:

Bakalářská práce – „Restaurování pole A5 a B3 na Kamenné kašně v Kutné Hoře se specializací na mapování úbytku mušlového vápence a možnosti preventivní ochrany jeho povrchu“

Autor bakalářské práce: Jiří Helma

Vedoucí bakalářské práce: Doc. Jiří Novotný, ak. soch.

Oponent: Vojtěch Adamec, ak. soch.

a) Hodnocení textové části bakalářské práce

Část bakalářské práce, zpracovaná studentem Jiřím Helmou ve formě restaurátorské zprávy, dokumentující průběh restaurování výše uvedeného pole Kamenné kašny v Kutné Hoře je zpracována ve struktuře a formě, která vyhovuje požadavkům vyhlášky č. 66/1988 Sb..

Textová část je uspořádána podle požadované struktury nejen formálně, ale ve větší části textu ji naplňuje i svým obsahem. Autor bakalářské práce popisuje dané skutečnosti stručně, věcně a výstižně. Text je dobře srozumitelný, autor nenadužívá cizí slova. Text působí dojmem, že procházel určitou jazykovou, zejména stylistickou úpravou.

Velmi dobře strukturován je zejména popis stavu památky před restaurováním, ze kterého je zřejmé, že si autor bakalářské práce uvědomuje, které faktory ovlivňující stávající stav restaurovaného objektu jsou podstatné a které jsou vedlejší. Popis stavu památky před restaurováním tak výborně doplňuje obrazovou dokumentaci a vytváří dobrý komentář viděného. Jediné, co této pasáži trochu schází je přesnější závěrečné shrnutí skutečností zjištěných restaurátorským průzkumem a na to navazující stanovení hlavních a vedlejších příčin jejího poškození.

V koncepci restaurátorského zásahu, který následuje po kapitole věnované výsledkům restaurátorského průzkumu se najednou znovu objevuje, že bude proveden doplňující průzkum. Obsahem této části restaurátorské zprávy by mělo být stanovení základního restaurátorského přístupu, tzn., zda bude v jednotlivých etapách postupováno spíše konzervačně, rekonstrukčně nebo zda bude volena nějaká kombinace těchto základních přístupů. Součástí této kapitoly by pak mělo být zdůvodnění, proč byla daná koncepce zvolena. Chybí zde jakákoli úvaha ze strany autora práce, ze které by bylo zřejmé, že chápe, které hodnoty jsou pro ni určující a které tedy bude třeba v průběhu restaurátorského zásahu přednostně ochránit.

Samotný postup prací je popsán podobně přehledně jako výsledky restaurátorského průzkumu.

Z hlediska celkové koncepce bychom ještě autorovi doporučili pro větší přehlednost zprávy, výsledky laboratorních analýz, které realizoval někdo jiný, vložit na závěr práce ve formě přílohy a do samotného textu uvést jen stručné shrnutí s odkazem na přílohu.

Kromě výše uvedeného mám k textu drobné konkrétní připomínky:

1. V seznamu pramenů a literatury je třeba jasně odlišit prameny a literaturu, a v případě odborné literatury uvádět kromě celého jména autora a úplného názvu publikace také její rok

a místo vydání, v případě článků publikovaných v odborných časopisech i údaje týkající se názvu časopisu, ročníku a čísla.

2. Ad Údaje o památce:

Rozměry - Je třeba vždy uvést rozměry, případně alespoň odkaz na zaměření či jinou plánovou dokumentaci. Vzhledem k tomu, že každý student pracoval na jiném poli, bylo by vhodné uvést základní rozměry každého daného pole.

Předchozí restaurátorské zásahy - V této části je vhodnější uvést jen stručné údaje týkající se datace, autora a rozsahu prováděných prací v rámci dané úpravy či restaurátorského zásahu. Podrobnější popis těchto starších oprav a úprav památky včetně nějakého komentáře by bylo vhodnější zařadit jako samostatnou kapitolu v návaznosti na vyhodnocení výsledků restaurátorského průzkumu.

(Označení architekta Ludvíka Láblera, jednoho z nejvýznamnějších spolupracovníků Josefa Mockera, znalce historické architektury a autora řady významných restaurátorských oprav gotických staveb, termínem vedoucí zásahu, je nevhodně zvolený výraz. Tato „puristická rekonstrukce“ byla jednou z v té době obvykle užívaných metod opravy památky, která byla založena na hlubokých znalostech dobového tvarosloví a na které se navíc podíleli neobyčejně řemeslně zdatní kameníci, schopní interpretovat představy navrhujícího architekta.)

3. Ad Popis památky, s. 8:

Kašna nikdy nebyla jen účelovou stavbou a Kamenná kašna v Kutné Hoře to dokazuje i svou mimořádnou výtvarnou koncepcí, jež původně počítala s bohatou sochařskou výzdobou. Ikonografický program sochařské výzdoby kašny se pravděpodobně vázal k obvyklé symbolice kašen jako „fons vitae“, tj. pramenu života věčného, odkazujícího na Kristovu oběť na kříži, ale i na čtveřici řek vytékajících z ráje.

4. Ad Cíle průzkumu:

Cíle průzkumu jsou formulovány příliš obecně, málo se vztahují k samotné památce a její konkrétní situaci. Z textu tak, jak je napsán není zřejmé, zda autor plně chápe samotný smysl restaurátorského průzkumu.

K rozšířené části praktické bakalářské práce věnované mapování úbytku mušlového vápence nemám žádné zásadní připomínky.

Doporučuji autorovi práce uvedené připomínky zohlednit před odevzdáním restaurátorské zprávy investorovi.

b) Hodnocení realizace restaurátorského zásahu

Restaurátorský zásah byl proveden v souladu s vytyčenou koncepcí. Bohužel zejména způsob zpracování modelačních doplňků, ale i provedení lokální barevné retuše není příliš zdařilé. Některé nové modelační doplňky jako např. na levém horním prutu levého plaménkového motivu slepé kružby, nebo na vnitřních rozích obou kolčích štítů nerespektují principy architektonického tvarosloví celé skladby. Při restaurování nebyl z pochopitelných důvodů zvolen striktně konzervační přístup. Přesto se modelační doplňky měly nanášet především v místech, kde by docházelo k zadržování srážkové vody a dále pak také v takovém rozsahu, aby došlo ke znovuzžitelnosti původní architektonické skladby pláště kašny. V případě levého úseku prutu oblouku ve tvaru oslího hřbetu v jeho horní části nesplňují provedené plastické doplňky ani první požadavek. V případě obou štítů a již

zmíněné části liché kružby zase nedošlo k obnovení původní architektonické struktury. Nově naneseným tvarům chybí správný průběh a hrana, která svou kresbou určuje rytmus dané části architektonického členění kašny. Užití tvarosloví je ve své podobě výrazně ovlivněno způsobem opracování kamene, ale i volbou samotného materiálu. To vše je bohužel na plastických doplňcích výše uvedených částí potlačeno. Podobně je tomu i s lokální barevnou retuší. Ani ta, v tom rozsahu a charakteru, jak ji student provedl, není schopna obnovit čitelnost původní struktury architektury pro diváka. Výtvarné působení celé architektonické struktury členění pláště je založeno na principu dvou mělkých po sobě jdoucích prostorových plánů – pozadní tvořeného hladkou plochou stěny z pravidelných kvádrů a popředí rytizovaného slepou kružbou vyrůstající z nárožních sloupků.

Mnohdy nestačí omezit se pouze na úpravu barevnosti plastických doplňků a jejich blízkého okolí, ale je třeba provést retuš partií příliš zesvětlených čištěním nebo naopak těch, u nichž nedošlo k dostatečnému sejmutí povrchových nečistot, protože by to již vedlo k poškození samotného kamene. Velmi často je také třeba potlačit nevhodnou barevnost starších modelačních doplňků.

Tyto nedostatky doporučuji autorovi restaurátorského zásahu ještě zohlednit před předáním díla objednateli.

Závěrečné hodnocení:

Přes uvedené připomínky doporučuji předloženou bakalářskou práci k obhajobě. Uvedené nedostatky nemají závažný charakter. Z celkového pohledu bylo samotné restaurování provedeno dobře, restaurátorská zpráva zpracována velmi dobře, rozšířená část praktické bakalářské práce rovněž velmi dobře. Vzhledem k tomu, že při realizaci samotného restaurování se studentovi nepodařilo adekvátně prezentovat restaurované dílo doporučuji stupeň hodnocení velmi dobře méně.

V Praze dne 19. září 2011

Vojtěch Adamec, ak. soch.